

to a student in the presence of his teacher, unless it is the teacher's way to accord him honor. All the tasks that a slave does for his master, a student does for his teacher. But if it is in a place where they do not recognize him [as a student] and he does not have *tefillin*, and he is concerned lest people say, He is a slave, he does not put on or take off his shoes [had he been wearing *tefillin* people would automatically know that he could not be a slave]. Whoever prevents his student from serving him withholds kindness from him and breaks the fear of Heaven from him. Any student who belittles anything of his teacher's honor causes God's Presence to remove itself from Israel. (3) If one sees his teacher transgressing the words of the Torah, he should say to him, Our teacher, you taught us such-and-such. Whenever one mentions a lesson of learning in his presence, he should say to him, Thus you taught us, our teacher. He must not say anything that he did not hear from his teacher unless he mentions the name

of the one who said it. When one's teacher dies, he should tear all his clothes until he uncovers his heart, and he may never resew them. When does this apply? To his principal teacher, from whom he learned most of his wisdom. But if he did not learn most of his wisdom from him, he is both a student and a colleague, and he is not obligated to honor him in all these ways. But he stands in his presence and tears his clothing for him in [mourning] the same way that he tears for any deceased for whom he is obligated to mourn. Even if he only learned one thing from him, small or great, he stands up in his presence and tears his clothing [in mourning] for him.

VAYEISHEV FOR MONDAY

TORAH

וישב ליום שני

תורה

כיון בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב'ין להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז והנה אֲנַחְנוּ מֵאֲלֵמִים מֵאֲלֵמִים בְּתוֹךְ ז והא אֲנַחְנָא מֵאֲסָרִין אֲסָרִין

(7) See! We were binding up sheaves in the middle of the field, and behold —

RASHI

רש"י

(ז) מֵאֲלֵמִים מֵאֲלֵמִים. בְּתַרְגּוּמוֹ: מֵאֲסָרִין אֲסָרִין — [This expression is to

אָלָא אִם כֵּן דְרַךְ רַבּוּ לְחַלּוֹק לוֹ כְבוֹד. וְכָל הַמְלָאכּוֹת שֶׁהָעֶבֶד עוֹשֶׂה לְרַבּוֹ תְלָמִיד עוֹשֶׂה לְרַבּוֹ. וְאִם הָיָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מְבִירִין אוֹתוֹ וְלֹא הָיוּ לוֹ תְפִלִּין וְחָשׁ שָׁמָּא יֵאמְרוּ עֶבֶד הוּא אֵינוֹ נוֹעֵל לוֹ מִנְעֵלוֹ וְאֵינוֹ חוֹלְצוֹ וְכָל הַמוֹנֵעַ תְלָמִידוֹ מִלְשִׁמּוֹשׁ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ חֶסֶד וּפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ יִרְאֵת שָׁמַיִם וְכָל תְלָמִיד שֶׁמוֹלֵז דָּבָר מִכָּל כְבוֹד רַבּוֹ גּוֹרֵם לְשִׁכְיֵנָה שֶׁתִּסְתַּלַּק מִיִּשְׂרָאֵל: ג רָאָה רַבּוֹ עוֹבֵר עַל דְבָרֵי תּוֹרָה אוֹמֵר לוֹ לְמַדְתֵּנוּ רַבֵּינוּ כֶּף וְכָר. וְכָל זְמַן שֶׁמְזַכֵּיר שְׁמוֹעָה בְּפָנָיו אוֹמֵר לוֹ כֶּף לְמַדְתֵּנוּ רַבֵּינוּ. וְאֵל יֵאמֵר דְבָר שֶׁלֹּא שָׁמַע מִרַבּוֹ עַד שֶׁיִּזְכֵּיר שֵׁם אוֹמְרוֹ. וּכְשִׁמּוֹת רַבּוֹ קוֹרֵעַ כָּל בְּגָדָיו עַד שֶׁהוּא מַגְלֶה אֶת לְבוֹ וְאֵינוֹ מֵאַחָה לְעוֹלָם. בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּרַבּוֹ מוֹבָהֵק שֶׁלְמַד מִמֶּנּוּ רֹב חֻקָּתוֹ אֲבָל אִם לֹא לָמַד מִמֶּנּוּ רֹב חֻקָּתוֹ הָרִי זֶה תְלָמִיד חָבֵר וְאֵינוֹ חַיִּיב בְּכַבּוּדוֹ בְּכָל אֵלּוֹ הַדְבָרִים. אֲבָל עוֹמֵד מִלְּפָנָיו וְקוֹרֵעַ עָלָיו בְּשֵׁם שֶׁהוּא קוֹרֵעַ עַל כָּל הַמִּתִּים שֶׁהוּא מֵתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם אֲפִילוֹ לֹא לָמַד מִמֶּנּוּ אֲלָא דְבָר אֶחָד בֵּין קָטָן בֵּין גְּדוֹל עוֹמֵד מִלְּפָנָיו וְקוֹרֵעַ עָלָיו:

בגו חקלא והא קמת אסרת
 ואף אזדקפת והא מסתחרן
 אסרתכון וסגדן לאסרת: ח
 ואמרו ליה אחוהי המלכו את
 מדמי לממלך עלנא או שולטן
 את סביר למשלט בנא
 ואוסיפו עוד סנו יתיה על
 חלמוהי ועל פתגמוהי: ט
 וחלם עוד חלמא אחרנא
 ואשתעי יתיה לאחוהי ואמר
 הא חלמית חלמא עוד והא
 שמשא וסהרא וחד עשר
 כוכביא סגדן לי: י ואשתעי
 לאבוהי ולאחוהי וננף ביה
 אבוהי ואמר ליה מה חלמא
 הדין די חלממא המיתא נתי

השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה
 תספינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי:
 ח ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו
 אם משול תמשל בנו וינספו עוד שנא
 אתו על-חלמתי ועל-דבריו: ט ויחלם
 עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר
 הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח
 ואחד עשר כוכבים משתחוים לי: י ויספר
 אל-אביו ואל-אחיו ויגער-בו אביו
 ויאמר לו מה החלום הנה אשר
 חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיקך

my sheaf rose up and it also remained erect. Then look! Your sheaves surrounded it and bowed down to my sheaf! (8) So his brothers said to him: Will you reign over us?! Would you rule over us?! And they continued to hate him even more for his dreams and his words. (9) Then — he had another dream, which he related to his brothers. And he said: See! I have had another dream. Behold — the sun, the moon and twelve stars were bowing down to me! (10) He then related [it] to his father and to his brothers. His father scolded him and said to him: What is this dream you had?! Are we yet to come — I, your mother and

RASHI

be understood] as it is translated [by Onkelos]: “Binding bundles,” i.e., sheaves. Similarly (Psalms 126:6), “carrying his sheaves (אלמתיו).” And the language of the Mishnah has the same term [(אלומות), as in the expression (see Bava Metzia 22b),] “he takes the sheaves (אלומות) and pronounces.”

קמה אלמתי — [means: “My sheaf] rose up.” — [i.e., in addition to the sheaf rising up,] “it also remained erect.” (8) **And his words** — namely, his evils reports that he would bring to their father. (10) **He then related [it] to his father and to his brothers** — [But had he not already related it to his brothers (see preceding verse)? However, the meaning here is that] after he had related the dream to his brothers, he repeated it by telling his father in

רש"י

עמרין וכן: נשא אלמתי, וכמוהו בלשון משנה:
 והאלמות נוטל ומכריו: קמה אלמתי. נזקפה:
 וגם-נצבה. לעמד על עמדה בזקיפה:
 (ח) ועל-דבריו. על דבתם רעה שהיה מביא
 לאביהם: (י) ויספר אל-אביו ואל-אחיו. לאחר
 שספר אותו לאחיו, חזר וספרו לאביו בפניהם:

אָנָּא וְאִמְךָ וְאֶחֱיֶךָ לְמִסְגָּד לְךָ
עַל אֶרְצָא:

לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה:

your brothers — to bow down towards the ground to you?!

RASHI

their presence. [His father] scolded him — because Yosef was arousing hatred against himself [by relating his dreams]. Are we yet to come [— I, your mother and your brothers — to bow down ...]? — “But surely [this cannot be true, since] your mother [Rachel] has already died!” [objected Yaakov.] not knowing that the matter actually referred to Bilhah, who had reared Yosef as his “mother” [from the time that Rachel had died] (Bereishit Rabbah 84:11). And our Rabbis [who understand that the mother in Yosef’s dream indeed referred to Rachel, thus] learn from here, that every dream has in it some meaningless things (Berakhot 55a) [a fact which Yaakov indeed knew. However,] Yaakov’s intention was to divert attention of the matter from his sons, so that they would not be jealous of Yosef. This is why Yaakov said to Yosef here, “Are we yet to come [— I, your mother and your brothers — to bow down ...?” By saying this, he was intimating to his sons,] “Just as it is impossible for your mother [to come and bow down now, since she is dead,] so, too, the rest [of your dream] is meaningless!”

רש"י

וַיַּגְעֵר-בוֹ. לפי שהיה מטיל שנאה עליו: הָבוּא נְבוּא. והלא אִמְךָ בְּכַר מֵתָה והוא לא היה יודע שהדברים מגיעין לבלהה, שגדלתו באמו. ורבותינו למדו: מכאן, שאין חלום בלא דברים בטלים, ויעקב נתפנן להוציא הדבר מלב בניו שלא יקנאוהו, לכה, אמר לו: הָבוּא נְבוּא וגו', בשם שאי אפשר באמך, כך השאר הוא בטל:

PROPHETS Amos 2

נביאים עמוס פרק ב

(יב) וְאַטְעִיתוּן יַת מְלִפְיִכֹּן
בְּחִמְרָא וְעַל נְבִיאַ פְּקֻדְתוֹן
לְמִימַר לֹא תִתְנַכּוֹן נְבוּאָה:
(יג) הָא אָנָּא מִיִּתִי עֲלִיכֹן עָקָא
וּמְעִיק לְכוּן בְּאַתְרִיכֹן כְּמָא
דְּעִיקָא עֲגֻלְתָּא דְטַעֲנָא עֲמִירָא: (יד) וַיִּבַד בֵּית עִירוּקִי מִדְּלִיל וּדְתַקִּיף לֹא יִחְסִין חִילִּיהּ וְגַבְרָ לֹא

יב וְתִשְׁקוּ אֶת-הַנְּזִירִים יַיִן וְעַל-הַנְּבִיאִים צְוִיתֶם
לֵאמֹר לֹא תִנְבְּאוּ: יג הִנֵּה אֲנֹכִי מְעִיק תַּחְתֵּיכֶם
כַּאֲשֶׁר תַּעֲיִק הָעֲגֻלָּה הַמְּלֵאָה לָהּ עֲמִיר: יד וְאָבַד
דְּעִיקָא עֲגֻלְתָּא דְטַעֲנָא עֲמִירָא: (יד) וַיִּבַד בֵּית עִירוּקִי מִדְּלִיל וּדְתַקִּיף לֹא יִחְסִין חִילִּיהּ וְגַבְרָ לֹא

(12) And you gave the Nazirites to drink wine, and you commanded the prophets, saying, Do not prophesy. (13) Behold, I will oppress your dwelling place, as a wagon full of sheaves is oppressed. (14) And escape shall be lost to the swift,

RASHI

רש"י

(12) And you gave the Nazirites to drink wine — So that they will not teach you, for an intoxicated person may not teach. (13) — Oppress. תַּחְתֵּיכֶם — Your camping place. As a wagon ... is oppressed — from the weight of the burden that is upon

(יב) וְתִשְׁקוּ אֶת-הַנְּזִירִים יַיִן. שלא יורו אתכם שהשבור אסור להורות: (יג) מְעִיק. מְצִיק. תַּחְתֵּיכֶם. אֶת הַנְּתִיבֵיכֶם: תַּעֲיִק הָעֲגֻלָּה. מִכְבֵּד

יְשׁוּב נִפְשִׁיָּהּ: (טו) וְאֶחֶיד
קִשְׁתָּא לָא יָקוּם וְדַקְלִיל
בְּרַגְלֵיהָ לָא יִשְׁתַּיֵּב וְרֹכֵב
סוּסֵיָא לָא יִשְׁיֵיב נִפְשִׁיָּהּ:

מָנוּס מִקָּל וְחֹזֵק לֹא-יֵאֱמָץ כַּחַד וְגִבּוֹר לֹא-יִמְלֹט
נִפְשׁוֹ: טו וְתַפֵּשׁ הַקֶּשֶׁת לֹא יַעֲמֵד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא
יִמְלֹט וְרֹכֵב הַסּוּס לֹא יִמְלֹט נִפְשׁוֹ:

and the strong shall not gain strength, nor shall the mighty man deliver himself.
(15) And he who holds the bow shall not stand, and the fleet-footed shall not
deliver, and the rider of the horse shall not deliver himself.

RASHI

רש"י

it. Full of עמיר — Sheaves.

מִשָּׂא שְׁעָלֶיהָ: הַמְלֵאָה לָהּ עֲמִיר. עֲמִירִים:

Writings Mishlei 8

כתובים משלי פרק ח

יג דְּחַלְתָּא דִּי סְנִיא בִישְׁתָּא
גְּאוּתָא וְרִמּוּתָא וְאַרְחָא
בִישְׁתָּא וּפּוּמָא הַפִּיכָא סְנִיא
אַנָּא: יד דִּי לִי הִיא תִרְעִיתָא
וּמְלֻכְנָא וּבִיוּנָא וּגְבוּרָתָא:
טו מְטוּל אֲנָא מְלָכִי מְלָכִין

יג יִרְאת יְדוּהַ שְׁנֵאת רַע גָּאָה וְגֵאוֹן וְדַרְךָ רַע וּפִי
תִּהְפְּכוֹת שְׁנֵאתִי: יד לִי-עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי
גְבוּרָה: טו בִּי מְלָכִים יִמְלְכוּ וְרוֹזְנִים יַחְקְקוּ צְדָקָה:
טז בִּי שָׂרִים יִשְׁרוּ וּגְדִיבִים כָּל-שְׁפָטֵי צְדָקָה:

וְשִׁלְיִטִי אֲנָא מְשָׁחָא בְּצִדְקוֹתָא: טו מְטוּל אֲנָא רַבְרַבְנֵי מִתְרַבְּרִין וְסִרְכֵי כְּלָהוֹן דִּינִי דְתִרְצִיזוֹתָא:

(13) Fear of the Lord is to hate evil, haughtiness, pride, the way of evil, and a
perverse mouth; [these] I hate. (14) I have counsel and sound wisdom; I am
understanding; I have might. (15) Kings reign with me, and rulers legislate
righteousness. (16) Through me princes govern, and nobles, all judges of
righteousness.

RASHI

רש"י

(15) **Kings reign with me** — for the laws
and the judgments I teach to them.

(טו) בִּי מְלָכִים יִמְלְכוּ. שֶׁהַדִּינִים וְהַמְשָׁפְטִים אֲנִי
מְלַמֵּדֵם:

Mishnah Shabbat, chapter 9

משנה שבת פרק ט

(1) Rabbi Akiva said: From where do we
know that an idol defiles [in addition to
contact] by carrying [as well] like a *niddah*

א אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִנֵּיין לְעִבּוּדָה זָרָה שְׁמִטְמָאָה
בְּמִשָּׂא כְּנֵדָה. שְׁנַאֲמַר (ישעיה ל) תִּזְרוּם כְּמוֹ דְוָה צָא

[i.e., menstruant, if one carries a *niddah*, even without actually touching her, such as, if he lifts
her chair while she was sitting on it, he becomes unclean. Rabbi Akiva teaches that the same
applies to an idol]? Because it is said, “You shall cast them [the idols] away as a menstruous

בְּנו עוֹבְדֵיהָ מִבְּרִטְנוֹרָא

א אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא מִנֵּיין לְעִבּוּדָה זָרָה שְׁמִטְמָאָה בְּמִשָּׂא. אִיִּדִי דְאִיִּירִי לְעִיל בְּאַסְמַכְתָּא גְּבִי חֶרֶס נֶקֶט נְמִי לְהַנִּי
קִרְאִי דְאַסְמַכְתָּא, וְקִרְא דְתוֹרוֹם כְּמוֹ דוּהָ הוּא סַמּוּךְ לְקִרְא דְלֵא יִשְׂאָר בְּמִכִּיתוֹ חֶרֶס דְאִיִּיתִי לְעִיל. אִי נְמִי מְשׁוּם דְּבִיעִי
לְמַתְנֵי מִנֵּיין שְׁמִרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה וְכוּ' תֵּנָא לְהַנְךְ מִנֵּיין דְּדִמּוֹ לָהּ: מִטְמָאָה בְּמִשָּׂא. הַנּוּשָׂא אוֹתָהּ יִכְבַּס בְּגִדָיו וְאִפִּילוּ

thing; you shall say unto it, get out,” (Isaiah 30:32) just as a *niddah* defiles by carrying, so does an idol defile by carrying [the Sages rule that they defile only by contact; the law is in accordance with the Sages]. (2) How do we know that a ship is clean [i.e., it can never become defiled]? Because it is said, “The way of a ship, in the midst of the sea.” (Proverbs 30:19) [Obviously a ship is in the sea, rather the verse is comparing the ship to the sea, just like the sea can never become defiled, so too, a ship can never become defiled.] How do we know that if a vegetable bed is six handbreadths square, we may sow there five [strips of different] vegetable seeds, namely; four [species, one] on [each of] the four sides of the bed [leaving the corner handbreadths open], and one [a single species] in the middle [without infringing the prohibition of sowing diverse seeds (*kilayim*)]? (The main underlying principle is that, normally, there must be a distance of at least one and one half handbreadths between different species, allowing a space, so as to appear as though each species draws sustenance without coming into contact with any of the roots of any other species. However, in our case, since the contact of the diverse strips are exclusively at the corners, therefore, the actual contact between strips does not matter, as the very position of each strip, relative to the other, shows that they are separate strips. But with respect to the middle seed, there is nothing to show that it was not sown indiscriminately together with the rest, and, therefore, a substantial space of three handbreadths between it and the sides is required.) Because it is said, “For as the earth **brings forth** her **bud**, and as the garden causes its **seeds** to **spring forth**,” (Isaiah 61:11) its **seed**, is not stated but rather its **seeds** [plural] is stated. [“Brings forth” denotes one species, “Bud” a second species, “Seeds,” plural, two

תאמר לו. מה נדה מטמאה במשא, אף עבודה זרה מטמאה במשא: ב מנין לספינה שהיא טהורה. שנאמר (משלי ל) דרך אניה בלב ים. מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזרעין בתוכה חמשה זרעונים, ארבעה בארבע רוחות הערוגה ואחד באמצע. שנאמר (ישעיה סא) פי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה

רבנו עובדיה מברטנורא

לא נגע בה, כגון שהיתה בקופה וכיוצא בה. ואפליגו רבנן עליה דרבי עקיבא ואמרי אינו מטמא אלא במגע כשרץ. והלכה כחכמים: **תזרם כמו (אשה) דוה**. כלומר יהו בעיניך כזרים כמו דוה, כאשר נדה, כדכתיב (ויקרא טו) והדוה בנדתה. ובעבודה זרה משתעי קרא: **ב שהיא טהורה**. שאינה מקבלת טומאה: **בלב ים**. ופשיטא דאניה בלב ים היא, אלא לאשמועינן דספינה הרי היא כים, מה ים טהור אף ספינה טהורה. ואפילו היא של חרס, ואפילו טעונה ביבשה והורידה לים: **שזרעים בה חמשה זרעונים**. ויש בה כדי להפריש ביניהן הפרש הראוי ולא הוי ערבוב: **ארבעה בארבע רוחות הערוגה**. ממלא את כל הרוח עד סמוך לקרן ובאמצע אינו זרע אלא גרעין אחד, כדי שיהיה הגרעין שבאמצע רחוק שלשה טפחים מן הזרוע שבכל רוח, דשיעור יניקת כל זרע טפח ומחצה. ואף על פי שאצל הקרנות שברוחות הזרעים קרובים זה לזה ואין ביניהם הרחקה שלשה טפחים ויונקים זה מזה, אין כאן בית מיוחד, דאכלאים בלבד קפיד קרא דלא להוי ערבוב, ולניקה לא חיישינן, כדתנן (ב"ב פ"ב מ"ב) היה גדר בינתיים זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן ואע"ג דינקי מתתאי, וכאן יש היכר גדול שרוח זו זרועה צפון ודרום רוח זו זרועה מזרח ומערב. אבל בין זרע האמצעי לזרעוני הרוחות אין היכר, ואי מקרבי הוי ערבוב, הלכך צריך הרחק כדי יניקה: **שנאמר כי כארץ תוציא צמחה**. תוציא חד, צמחה חד, זרועיה תרי, תצמיח חד, הרי חמשה. וששה טפחים ליכא למילף מקרא, אלא קים להו לרבנן דחמשה זרעונים בששה טפחים לא ינקי הרוחות מן האמצעי ולא האמצעי מן הרוחות, דשיעור יניקת כל זרע טפח ומחצה, הילכך כי רמיז לקרא חמשה זרעונים, בערוגה בת ששה טפחים קאמר. ובמס' כלאים

additional species and “Spring forth” a fifth species.] (3) How do we know that if a woman discharges semen on the third day [after cohabitation], she is unclean? Because it is said, “be ready against the third day” [literally, three days and the verse continues “have no intimacy with women” lest the woman discharge the semen and become defiled. (Exodus 19:15) A discharge on the fourth day does not render her defiled,

because the semen is no longer viable on the fourth day. However, the *halachah* is that the woman is clean if she discharges on the third day; therefore the text of the Mishnah is faulty, and should read: How do we know that if a woman discharges semen on the third day, she is clean? and this is learned from the giving of the Torah, for the Torah was given on the third day. According to another opinion, the text is not faulty, and reflects the opinion of Rabbi Elazar ben Azariah, who holds that a woman who discharges on the third day is unclean; however, the law is not in accordance with Rabbi Elazar ben Azariah]. How do we know that the circumcised [child] may be bathed [in hot water, heated on the same day] on the third day [after circumcision], even if it falls on the Sabbath [i.e., how do we know that at the third day the circumcised is still considered critically ill, thereby allowing the suspension of Sabbath laws regarding anything that will cause him to heal]? Because it is said, “And it was on the third day, when they were in pain” [Genesis 34:24; this shows that one is in danger until three days have elapsed]. How do we know that a crimson-colored strap is tied to the goat that is sent [to *azazel*, (see Leviticus 16:8-10)]? Because it is said, “If your sins be as scarlet, they shall be as white as snow” [Isaiah 1:18; this strap would then miraculously turn white, thus showing the people that they were forgiven of their sins]. (4) How do we know that anointing is [prohibited just] as drinking on the Day of Atonement [but without the punishment of *karet* attached to the latter offense]? Though there is no proof of this, yet there is a suggestion, for

רבנו עובדיה מברטנורא

פירשתי הלכות ערוגה ופרטותיה ודקדוקיה וכאן קיצרת: **ג** שהיא טמאה. דיום השלישי אכתי לא מסרחא שכבת זרע וראויה לקלוט ולהיות ולד נוצר ממנה, וקרינן ביה שכבת זרע הראוי להזרע: **לשלושת ימים**. דהקפיד הכתוב על טמאי קרי במתן תורה לכך הפרישן שלשה ימים, ולא חש אם יפלישו אחר כך ביום רביעי להפרשה, דמסריח ואינו ראוי להזרע. ופסק ההלכה, שהפולטת ביום השלישי טהורה, ומתני' משבשתא היא, ותני מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי שהיא טהורה שנאמר היו נכונים לשלושת ימים, ושלושת ימים דאמר קרא היינו ליום השלישי, דביום שלישי להפרשה ניתנה תורה. אי נמי לא משבשתא היא אלא [רבנן דר'] אלעזר בן עזריה היא, דסבירא [להו] הפולטת ביום השלישי טמאה, ולית הלכתא [כוותיה]: **מנין שמרחיצינ** וכו'. אפילו בחמין שהוחמו בשבת, דאף ביום השלישי מסוכן הוא, וכל שכן ראשון ושני. והמים חמין מחויקין לגוף התינוק ומבריאיין אותו: **לשון של זהורית**. כמין לשון של צמר אדום היו קושרין חציו בראש שעיר המשתלח לעזאזל וחציו בצוק, וכשהיה דוחה השעיר למטה היה הלשון ההוא מלביץ ויודעין שנתכפרו עונותיהם: **ד מנין לסיכה שהיא כשתיה**. לא כשתיה ממש לחיובי עלה כרת אלא שהיא

תצמיח, ורעה לא נאמר, אלא ורועיה: **ג** מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי שהיא טמאה. שנאמר (שמות יט) היו נכונים לשלושת ימים. מנין שמרחיצינ את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת. שנאמר (בראשית לד) ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים. מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח. שנאמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: **ד** מנין לסיכה שהיא כשתיה ביום הכפורים. אף על פי שאין ראייה לדבר, וזכר לדבר, שנאמר

it is said, “And it came into his inward parts like water, and like oil, into his bones.” (Psalms 109:19) (5) If one carries out wood, [the minimum quantity for which he is liable is] as much as is required for boiling [a part of] the lightest of eggs [i.e., chicken eggs which cook the fastest when beaten up with oil and placed in a preheated stew pot]; [seasoning] spices, as much as is required for seasoning a light egg; and they [i.e., all varieties of spices] combine with each other [to make up the minimum]. [The minimum

of] nutshells, pomegranate shells, *istis* [from which a blue dye is produced], and *puah* [from which a red dye is produced] as much as is required for dyeing the small piece of cloth at the top of a hair net headdress; urine, natron, lye [a sort of soap], cimolian earth [a clay used for cleansing], and *ashelag* [a kind of mineral used as soap] — as much as is required for washing the small piece of cloth at the top of a hair net headdress. Rabbi Yehudah said: As much as is required for removing [i.e., identifying the nature of] a stain [possibly caused by menstruation (see Mishnah Niddah 9:6, where it explains a process in which to differentiate between a stain of dye or of blood, by using the aforementioned ingredients); the law is not in accordance with Rabbi Yehudah]. (6) [If one carries] pepper [used to freshen the breath], of whatever quantity; *itrān* [a fuel of sorts used as a headache remedy], of whatever quantity; various kinds of perfume, of whatever quantity; various kinds of metal [suitable for making a point for an ox goad], of whatever quantity; [pieces] of the altar stones or the altar earth, moth-eaten scrolls or their moth-eaten mantles, of whatever quantity — [he is liable], since they are stored away in order to be hidden [when a sacred thing ceases to be fit for use, it must be hidden, i.e., buried or otherwise disposed of, in accordance with the regulations stated in Megilah 26b, but not thrown away]. Rabbi Yehudah said: Also one who carries the accessories of idols, of whatever size [is liable], for it is said, “And nothing of the destruction

רבנו עובדיה מברטנורא

אסורה: **ה ביצה קלה.** ביצת תרנגולת שהיא קלה לבשל יותר מכל שאר ביצים. ולא כדי לבשל כולה אלא כגרוגרת ממנה טרופה ונתונה באלפס: **ומצטרפין.** כל מיני תבלין זה עם זה: **אסטיס.** ני"ל בלשון ערבי, וצבעו דומה לתכלת: **ופואה.** שורש עשב שצובעין בהם אדום, ובערבי אלפ"ה: **בסבכה.** בראש הסבכה שעשויה כקליעה נותנים מעט בגד: **נתר.** מין אדמה הוא ומוזהיר, וקורים לו אל"ם בלע"ז: **בורית.** מין צמח שמנקה ומטהר: **קמוניא.** עשב שמנקים בעפרו את הידים להעביר את הזוהמא, ובלשון תלמוד קרוי שלוף דוך, ובערבי קורין לו אלק"ל: **ואש'לג.** לא אתפרש לי מה הוא: **על הכתם.** הנמצא בבגד ואין ידוע אם דם נדה הוא אם לאו, מעבירין עליו שבעה דברים לבדוק אותו בהם, ומכללם ארבעה סמננין הללו. ואין הלכה כרבי יהודה: **ו פלפלת כל שהוא.** דחויא לריח הפה. ואין זה פלפל המצוי בינינו: **עטרן כל שהוא.** שמרפאים בו מי שיש לו כאב חצי הראש: **מיני בשמים כל שהן.** לריח טוב: **מיני מתכות כל שהן.** שראוי לעשות מהן דרבן, קטן: **מקק.** רקב הנופל מספרים או ממתפחות שבלו, לשון המק בשרו (וכריה יד): **שמצניעים אותן לגנון.** שכל דבר קודש טעון גניזה: **מאומה.** אלמא אחשביה קרא לאיסוריה. ותקון גדול הוא

(תהלים קט) ותבא כמים בקרב וכתמן בעצמותיו: **ה המוציא עצים,** כדי לבשל ביצה קלה. תבלין, כדי לתבל ביצה קלה, ומצטרפין זה עם זה. קלפי אגוזים, קלפי רמונים, אסטיס ופואה, כדי לצבוע בהן בגד קטן בסבכה. מי רגלים, נתר ובורית, קמוניא ואש'לג, כדי לכבס בהן בגד קטן בסבכה. רבי יהודה אומר, כדי להעביר על הכתם: **ו פלפלת,** כל שהיא. ועטרן, כל שהוא. מיני בשמים ומיני מתכות, כל שהן. מאבני המזבח ומעפר המזבח, מקק ספרים ומקק מטפחותיהם, כל שהן, שמצניעין אותן לגנון. רבי יהודה אומר, אף המוציא ממשמשי עבודה זרה, כל

will cleave to your hand.” [Deuteronomy 13:17; Rabbi Yehudah regards this as proof that any amount is significant; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah.] (7) If one carries a peddler's basket [i.e., spice merchants], though it contains many sorts [of perfumes and spices], he incurs only one sin-offering [since he carried them all at one time there is only one carrying offense]. [The minimum amount for the liability of carrying regarding edible] garden seeds, [is] less than the size of a dried fig [even though edibles ordinarily require the size of a dried fig, however, these since they can also be planted, require less to be considered significant]. Rabbi Yehudah ben Bateira says: Five [seeds; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah ben Bateira]. [For] cucumber seeds, [the minimum is] two; the seed of gourds, two; the seed of Egyptians beans, two [these seeds are of greater importance and are significant in a lesser quantity]. If one carries a live, kosher locust, [he is liable] whatever its size [since it is put away for a child, in order to play with it, however, one would not give a non-kosher variety to a child, for fear that he may eat it]; dead, [its minimum is] the size of a dried fig [like other edibles]. The bird of the vineyards [a type of bird], whether live or dead, [if he carries it he is liable] whatever its size, because it is stored away as a medicine [to sharpen one's mind, in accordance with the general rule of the Mishnah]. Rabbi Yehudah said: Also he who carries out a live, non-kosher locust, whatever its size [is liable], because it is put away for a child to play with [Rabbi Yehudah does not fear that the child may eat it; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah].

רבנו עובדיה מברטנורא

עושה כשמוציא עבודה זרה מביתו. ואין הלכה כרבי יהודה: ז' הרוכלין. מוכרי בשמים לקטושי נשים. ויש להם קופות קטנות לצרורות הבשמים: אינו חייב אלא חטאת אחת. דכולן חדא הוצאה היא: פחות מכגורגרת. אף על גב דכל האוכלין שיעורן כגורגרת, הני כיון דלזריעה קיימי אפילו בפחות מכגורגרת נמי מחייב. ואין הלכה כר' יהודה בן בתירא שאומר חמשה: זרע קשואין. חשוב משאר זרעוני גינה, וכן זרע דלועין וזרע פול המצרי, והוא שקורין לו פאסל"י בלע"ז: חגב חי כל שהוא. שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו: מת כגורגרת. כדן שאר אוכלין: ציפורת כרמים. עוף שמצוי בין הדקלן הבחורים: בין חיה בין מתה כל שהוא. שעושין ממנו רפואה לפקח ולהחכים: חגב חי טמא כל שהוא. ותנא קמא סבר, טמא אין מצניעין אותו לתינוק, דילמא מיית ואכיל ליה. ואין הלכה כרבי יהודה:

Gemara Shabbat 89b

גמרא שבת דף פ"ט ע"ב

[On the Mishnah: “How do we know that a crimson-colored strap is tied to the head of the goat that is sent? Because it is said, 'If your sins be as scarlet (*ka-shanim*), they shall be as white as snow' (Isaiah 1:18).” [Instead of] *ka-shanim* [like scarlet threads], should not [Isaiah have said] *kashani* [like a scarlet thread; the prophet should use the singular, parallel

שהוא, שגאמר (דברים יג) ולא ידבק בידך מאומה מן התרם: ז' המוציא קפת הרוכלין, אף על פי שיש בה מינין הרבה, אינו חייב אלא חטאת אחת. זרעוני גנה, פחות מכגורגרת. רבי יהודה (בן בתירא) אומר, חמשה. זרע קשואין, שנים. זרע דלועין, שנים. זרע פול המצרי, שנים. חגב חי טהור, כל שהוא. מת, כגורגרת. צפורת כרמים, בין חיה בין מתה, כל שהיא, שמצניעין אותה לרפואה. רבי יהודה אומר, אף המוציא חגב חי טמא, כל שהוא, שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו:

to snow in the other half of the sentence]? Rabbi Yitzchak said, The Holy One, blessed be He, said to Israel: “[Even] if your sins be like these years [*ka-shanim*]” which have continued in ordered fashion from the six days of the Creation until now [no matter how deeply sin has eaten into you] “yet they shall be as white as snow.” Rava expounded: What is meant by, “Go now, and let us reason together, shall say the Lord?” (ibid.) [Instead of] “Go now,” it should have said, “Come now;” [instead of] “shall say the Lord,” it should have said, “says the Lord.” [Answer:] In the time to come the Holy One, blessed be He, shall say to Israel: “Go now to your forefathers, and they will reprove you.” And they shall say before Him, “Master of the Universe! To whom shall we go? To Avraham, to whom You did say, “Know of a surety [that your seed shall be a stranger ... and they shall afflict them ...],” (Genesis 15:13) yet he did not entreat mercy for us? To Yitzchak, who blessed Eisav, “And it shall come to pass, when you shall have dominion,” (Genesis 27:40) and yet he did not entreat mercy for us? To Yaakov, to whom You did say, “I will go down with you into Egypt,” (Genesis 46:4) and yet he did not entreat mercy for us? To whom then shall we go now? [Rather] let the Lord state [our wrongs]! [You rebuke, us, not they, for they did not show themselves merciful.] The Holy One, blessed be He, shall answer them, “Since you have made yourselves dependent upon Me, ‘though your sins be as scarlet, they shall be as white as snow.’” Rabbi Shmuel bar Nachmani also said in Rabbi Yehonatan's name: What is meant by, “For You are our father, though Avraham knows us not, and Israel does not acknowledge us; You, O Lord, are our Father; our Redeemer from everlasting is your name?” (Isaiah 63:16) In the time to come the Holy One, blessed be He, will say to Avraham: “Your children have sinned against Me.” He shall answer him, “Master of the Universe! Let them be wiped out for the sanctification of Your Name.” Then He shall say, “I will say this to Yaakov, who experienced the pain of bringing up children; perhaps he will ask mercy for them.” So He will say to him: “Your children have sinned.” He [too] shall answer Him, “Master of the Universe, Let them be wiped out for the sanctification of Your Name.” He shall reply, “There is no reason in old men, and no counsel in children!” Then He shall say to Yitzchak, “Your children have sinned against Me.” But he shall answer Him,

לְהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אִם יִהְיוּ חַטָּאִיְכֶם כְּשָׁנִים הִלְלוּ שְׁסֻדּוֹת וּבָאוֹת מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית וְעַד עַכְשָׁיו כְּשִׁלְגַת יְלִבְיָנוּ. דָּרַשׁ רַבָּא מָאִי דְכָתִיב (שם) לְכוּ נָא וּנְכַחֶה יֹאמֵר ה' לְכוּ נָא בּוֹאוּ נָא מִבְּעֵי לֵיהּ. יֹאמֵר ה' אָמַר ה' מִבְּעֵי לֵיהּ. לְעֵתִיד לְבֹא יֹאמֵר לְהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְכוּ נָא אֲצֵל אֲבוֹתֵיכֶם וְיֹכִיחוּ אֶתְכֶם וְיֹאמְרוּ לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֲצֵל מִי גִלְף אֲצֵל אֲבֵרָהֶם שְׁאֲמַרְתָּ לוֹ יְדוּעַ תְּדַע וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ. אֲצֵל יִצְחָק שְׁבִירָף אֶת עֵשׂוּ וְהִיא כְּאִשֶׁר תָּרִיד וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ. אֲצֵל יַעֲקֹב שְׁאֲמַרְתָּ לוֹ אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְגו' וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ. אֲצֵל מִי גִלְף עַכְשָׁיו יֹאמֵר ה' אָמַר לְהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹאִיל וְתִלְתִּיתֶם עֲצַמְכֶם בִּי אִם יִהְיוּ חַטָּאִיְכֶם כְּשָׁנִים כְּשִׁלְגַת יְלִבְיָנוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן מָאִי דְכָתִיב (ישעי' ס"ג) כִּי אֲתָה אֲבִינוּ כִּי אֲבֵרָהֶם לֹא יִדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְרִינוּ אֲתָה ה' אֲבִינוּ גּוֹאֲלָנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֹךְ לְעֵתִיד לְבֹא אוֹמֵר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲבֵרָהֶם בְּנֵיךְ חָטְאוּ לִי. אוֹמֵר לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ. אוֹמֵר אִמָּא לֵיהּ לְיַעֲקֹב דְּהוּא לֵיהּ צַעַר גִּידוּל בְּנִים אֲפִשֶׁר דְּבָעֵי רַחֲמֵי עָלֵיהּ אוֹמֵר לוֹ בְּנֵיךְ חָטְאוּ אוֹמֵר לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ. אָמַר לֹא בְסֻבִּי טַעֲמָא וְלֹא בְדַרְדְּקֵי עֲצָה אוֹמֵר לוֹ לְיִצְחָק בְּנֵיךְ חָטְאוּ

“Master of the Universe! Are they my children and not Your children? When they gave precedence to 'we will do' over 'we will hearken' before You, You called them 'Israel My son, My firstborn.' (Exodus 4:22) Now they are **my** sons, not **Your** sons?! Moreover, how much have they sinned? How many are the years of man? Seventy. Subtract twenty, for which You do not punish [since we find God did not punish those up to twenty years of age who accepted the report of the spies (Numbers 14:29)]; there remain fifty. Subtract twenty-five which comprise the nights [when one sleeps and does not sin]; there remain twenty-five. Subtract twelve and

a half of prayer, eating, and nature's calls; there remain twelve and a half. If You will bear all, it is well; if not, half be upon me and half upon You. And should You say, They must all be upon me — behold: I offered myself up before You [as a sacrifice]!” [Thereupon] they shall begin and say, “For you [Yitzchak] are our father.” Then Yitzchak shall say to them, “Instead of praising me, praise the Holy One, blessed be He,” and Yitzchak shall show them the Holy One, blessed be He, with their own eyes. Immediately they shall lift up their eyes on high and exclaim, “You, O Lord, are our Father; our Redeemer from everlasting is Your name.” (Isaiah

63:16)

זוהר וישב דף קפ"ד ע"ב

ויקחהו וישליכו אותו הבורה וקהבור רק אין בו מים. רבי יהודה פתח ואמר (תהלים יט) תורת יי תמימה משיבת נפש (מאן) דבטיל מילי דאורייתא באילו חריב עלמא שלים). כמה אית לון לבני נשא לאשתדלא באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא להוי ליה חיים בעלמא דין ובעלמא דאתי ונבי בתרין עלמין ואפילו מאן דאשתדל באורייתא ולא ישתדל בה לשמה כדקא יאות זכי לאנר טב בעלמא דין ולא דינין ליה בההוא עלמא. ותא חוי בתיב (משלי ג) ארד ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. ארד ימים בההוא דאשתדל באורייתא לשמה דאית ליה ארד ימים בההוא עלמא דביה אורכא דיומין ואיגון יומין איגון יומין ודאי. תמן איהו רוחצנו דקדושה דלעילא דאתרחיז בר נש בהאי עלמא לאשתדלא באורייתא לאתתקפא בההוא עלמא בשמאלה עושר וכבוד אנר טב ושלוח אית ליה בהאי עלמא וכל מאן דאשתדל באורייתא לשמה כד נפיק מהאי עלמא אורייתא אולא קמיה ואכרות קמיה ואגינת עליה דלא יקרבו בהדיה מאריהון דדינא כד שכיב נופא בקברא היא נטרית ליה כד נשמטא אולא לאסתלקא למיתב לאתרה איהי אולא קמה דתהיא נשמטא וכמה תרעין אתבר מקמה דאורייתא עד דעאלת לדוכתה וקיימא עליה דבר נש עד דיתער בזמנא דיקומון מתניא דעלמא ואיהי מלפא סגיגורא עליה תרא הוא דכתיב (משלי ו) בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך ותקיצות היא תשיחך. בהתהלכך תנחה אותך כמה דאתמר. בשכבך תשמור עליך

לי אומר לפניו רבוננו של עולם בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בניך. ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה. דל עשרים דלא ענשת עליהו פשו להו חמשין דל חמשה ועשרין דליותא פשו להו חמשה ועשרין דל תרתי סרי ופלגא דצלוני ומיכל ודבית הכסא. פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כלם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עלך. ואם תמצא לומר כולם עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו כי אתה אבינו. אומר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקדוש ברוך הוא ומחוי להו יצחק קודשא בריך הוא בעינייהו. מיד נושאין עיניהם למרום ואמרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמוך:

בְּשַׁעֲתָא דְשָׁכִיב גּוֹפָא בְּקַבְרָא דְהָא כְּדִין בְּהֵוּא זְמַנָּא אַתְּדִין גּוֹפָא בְּקַבְרָא וּכְדִין אֹרִייתָא אֲנִינָת
עֲלֵיהּ וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָד כְּמָה דְאַתְמַר בְּזְמַנָּא דִּיתְעֵרוֹן מִתִּי עֲלֵמָא מִן עַפְרָא הִיא תְּשִׁיחָד לְמַהוּי
סְנִיגוּרִיא עֲלֵד:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 67b

מספר חרדים דף ס"ז ע"ב

If someone hosts the king in his home, how much does he sweep the house and sprinkle the floor [to settle the dust]! Since the hearts of the Children of Israel are His house, may He be blessed, it is proper to sweep them free of all dust and dirt, sinful thoughts and idle thoughts, and to sprinkle them with pure water, rose water, namely, the tears of his eyes, as well as to wash them in the way that they wash the floor in honor of kings. And he should prevent [the entry of] a strange foot, the filthy, uncircumcised one, namely, the evil impulse. As it says in the Zohar, that this is the meaning of that which is written, "Let your foot be seldom in the house of your friend." (Proverbs 25:17) "Your foot" is the evil impulse, which goes about (*meragel*) spying on this earth — that is, spying on man, who is from earth — in order to trap them [in his web of evil]. "Your friend" is the Holy One, blessed be He, as it is written, "Do not abandon your friend and the friend of your father." (*ibid.*, 27:10) This is an expression of companionship, for He does not separate Himself from you, [He is] like a constant companion and friend to you. He also behaves with humility towards you, for wherever we find the greatness of the Holy One, blessed be He, mentioned, we [also] find His humility. "And among all the wise of the nations ... there is none like You." (Jeremiah 10:7) But among the Sages of Israel, they go to great lengths to emulate His actions, as it states in the Zohar. In addition, ("*reacha* — your friend" is an expression of *ratzon* — being pleased, and *ra'avah* — that he loves you with great love. Therefore, you, too, do not abandon Him. Restrain and hold back the foot of your enemy who goes about spying upon you, seeking your soul. And "the house of your friend" refers to your heart and your soul.

הַמְאָכְסֵן הַמְלֶךְ בְּבֵיתוֹ כְּמָה מְכַבֵּד הַבַּיִת
וּמַרְבִּיצוֹ וְהוֹאִיל וְלְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם
בֵּיתוֹ יִתְבַרֵךְ רְאוּי לְכַבֵּד מְכַל אֲבָק וְעַפְרָ
הַרְהוּרֵי עֵבִירוֹת וּמַחְשָׁבוֹת בְּטִילוֹת
וְלִהְרַבִּיץ בְּמִים טְהוּרִים מִי שׁוֹשְׁנִים הֵם
דְּמַעוֹת עֵינַיִם גַּם לְרַחֵץ בְּדֶרֶךְ שְׂרוּחֵצִין
הַרְצִיפָה לְפָנֵי הַמְּלָכִים וְיִמְנַע רֶגֶל זָר עַרְל
מְטוֹנָה הוּא יֵצֵר הָרַע. כְּדֹאִיתָא בְּזוּהַר
דְּהֵינּוּ דְכֹתִיב (מְשַׁלִּי כו) הוֹקֵר רֶגֶלְךָ מִבַּיִת
רַע. שְׂרָגְלָה הוּא הֵיֵצֵר הָרַע הַמְרַגֵּל
הָאֶרֶץ הַלְזוּ רְצוֹנוֹ לֹמַר הָאָדָם שֶׁהוּא
מִהָאֲדָמָה לְלוֹכְדָם רַעַף זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כְּדֹכֹתִיב (מְשַׁלִּי כז) רַעַף וְרַע אֲבִיךָ אֵל
תַּעֲזוּב לְשׁוֹן חֲבֵרָה שְׂאִינוּ בּוֹדֵל מִמֶּךָ כְּרַע
וְחֵבֵר תְּמִיד לָךְ גַּם בְּעֵנְוָה מִתְנַהֵג עִמָּךְ דְּכָל
מְקוֹם שֶׁמְצִינּוּ גְדוּלְתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְצִינּוּ עֲנוּתוֹתוֹ וּבְכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם
מֵאִין כְּמוֹךָ אֲבָל בְּחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל מְגִדִילִים
לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂהוּ כְּדֹאִיתָא בְּזוּהַר וְעוֹד
רַעַף לְשׁוֹן רְצוֹן וְרַעוּא שְׂאוּהֵבְךָ בְּחֵבֵה
רְבָה וְלִכֵּן גַּם אַתָּה אֵל תַּעֲזוּבְהוּ וְהוֹקֵר
וְיִמְנַע רֶגֶל שׁוֹנְאָךְ הַמְרַגֵּל בְּךָ וּמִבְּקַשׁ אֵת
נַפְשְׁךָ וּבֵית רַעַף הֵינּוּ לְבָבְךָ וְנַשְׁמָתְךָ:

Practical Law:**Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 5**

(1) Any Torah scholar whose ideas are proper does not speak in the presence of someone who is greater than he is in wisdom, even if he has not learned anything from him. (2) A principal teacher who wants to forego the honor due him in all of the aforementioned areas or any one of them, towards his students or towards one of them, is permitted to do so. But even though he does forego it, the student is obligated to honor him, even at the time that he foregoes it. (3) Just as students are obligated to honor their teacher, so, too, a teacher must respect his students and draw them close to him. The Sages said: "Let your students' honor be as dear to you as your own." And a person must be careful of his students and love them, for they are the sons who benefit him in this world and the next.

הלכה

הרמב"ם הלכות ת"ת פרק ה

א כל תלמיד חכם שדעותיו מכוונות אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בהכמה אף על פי שלא למד ממנו כלום: ב הרב המובהק שרצה למחול על כבודו בכל הדברים האלו או באחד מהן לכל תלמידיו או לאחד מהן הרשות בידו ואף על פי שמחל חייב התלמיד להדרו ואפילו בשעה שמחל: ג כשם שהתלמידים חייבין בכבוד הרב כף הרב צריך לכבד את תלמידיו ולקרובן כף אמרו חכמים יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלה וצריך אדם להזהר בתלמידיו ולא להקבם שהם הבנים המהנים לעולם הזה ולעולם הבא:

VAYEISHEV FOR TUESDAY**וישב ליום שלישי**

TORAH

תורה

כיוון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יא וְיִקְנְאוּ בּוֹ אָחִיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר:
 שני יב וַיִּלְכוּ אָחִיו לְרֵעוֹת אֶת־צֵאן אֲבֵיהֶם
 בְּשֹׁכֵם: יג וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא

יא וְיִקְנְאוּ בּוֹ אָחִיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר:
 שני יב וַיִּלְכוּ אָחִיו לְרֵעוֹת אֶת־צֵאן אֲבֵיהֶם
 בְּשֹׁכֵם: יג וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא

(11) His brothers were jealous of him, but his father waited for the matter [to transpire]. (12) Now, his brothers went to pasture [while] their father's flock [was] in Shekhem. (13) And Yisrael said to Yosef: are not your brothers pasturing

RASHI

רש"י

(11) שמר את הדבר — [literally, "he kept the matter." The meaning here is:] Yaakov awaited, looking expectantly for the matter to transpire. Similarly (Isaiah 26:2), "that await

(יא) שמר את-הדבר. היה ממתין ומצפה מתי יבא, וכן: שמר אֲמָנִים, וכן: לא-תשמר על-חטאתי, לא תמתין: (יב) לרעות את-צאן. נקוד על את, שלא

(שמר) the faithfulness;" and likewise (Job 14:16), [meaning:] "You do not await [my sin]." (12) לרעות את צאן [אביהם בשכם] — Dots are placed over [the letters of the word] את here [whereby the Torah indicates that the verse is read as if without that word,